

Αριθμός 296/2017
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακρατήριό του στις 5 Οκτωβρίου 2016, με την εξής σύνθεση: Ε. Σάρπ, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος, Μ. Πικραμένος, Σ. Βιτάλη, Σύμβουλοι Κ. Λαζαράκη, Ι. Δημητρακόπουλος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγουρίτσα.

Για να δικάσει την από 14 Νοεμβρίου 2011 αίτηση:

της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΚΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ" και τον διακριτικό τίτλο "ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε.", που εδρεύει στο Περιστέρι Αττικής (ιδιωτική Οδός Στ. Τσαλαβούτα), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Δημήτριο Τζουγανάτο (Α.Μ. 9824), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Κότσικα αρ. 1Α και Πατησίων), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Γεώργιο Γεραπετρίτη (Α.Μ. 2136 Δ.Σ. Πειραιά), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσείουσα εταιρεία επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 263/2011 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων δήλωσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 21 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικαστηρίου, ότι δεν θα αγορεύσουν.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Κ. Λαζαράκη.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη

σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1179874-6, 1205235-6/2011 ειδικά γραμμάτια παραβόλου Α' σειράς).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώθηκε με το από 8-10-2002 δικόγραφο πρόσθετων λόγων, ζητείται η αναίρεση της 263/2011 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή της αναιρεσεύουσας κατά της 455/V/2009 απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το μέρος που με αυτήν είχε επιβληθεί στην αναιρεσεύουσα πρόστιμο 1.193.171,91 ευρώ, για παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 Συνθ. ΕΚ (παράβαση απαγόρευσης παθητικών πωλήσεων και παράβαση απαγόρευσης εξαγωγών), καθώς και πρόστιμο 15.000 ευρώ για παράβαση του άρθρου 21 του ν. 703/1977 (μη γνωστοποίηση συμβάσεων διανομής).

3. Επειδή, στις 10-10-2014 κτετέθη στο Δικαστήριο (αρ. πρωτ. Π 5860) έγγραφο του , ως νομίμου εκπροσώπου της «ΜΑΡΙΑ ΦΛΩΡΑ ΕΠΕ», αναφορικά με την εκπροσώπηση της αναιρεσεύουσας. Το έγγραφο αυτό, όμως, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, εφόσον το πρόσωπο που το υπέβαλε δεν είναι διάδικος στην παρούσα δίκη (πρβλ. ΣτΕ 3184/1996 7μ.).

4. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση η πιο πάνω προσφυγή απορρίφθηκε ως παθητικώς ανομιμοποίητη, καθ' ο μέρος στρεφόμενης, εκτός από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, και κατά του αναιρεσιβλήτου ήδη Δημοσίου, με τη σκέψη ότι το τελευταίο δεν ήταν διάδικος στη δίκη εκείνη. Ως εκ τούτου, αυτό δεν νομιμοποιείται παθητικώς στην παρούσα δίκη και απαραδέκτως στρέφεται κατ' αυτού η κρινόμενη αίτηση (πρβλ. ΣτΕ 2660/2015 7μ., 2811/2012, 3262/2011 7μ.).

5. Επειδή, με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213),

αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) ως εξής: «3. Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης απόφασης προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. 4. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναιρέσεως όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από σαράντα χιλιάδες ευρώ [...)]. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, προκειμένου να κριθεί παραδεκτή αίτηση αναιρέσεως που ασκείται μετά την έναρξη της ισχύος τους, ήτοι μετά την 1.1.2011 (ΣΤΕ 2177/2011 7μ.), επί διαφοράς με χρηματικό αντικείμενο πρέπει σωρευτικώς, αφ' ενός μεν το ποσό να υπερβαίνει τα 40.000 ευρώ, αφ' ετέρου δε με το εισαγωγικό δικόγραφο (και όχι με δικόγραφο πρόσθετων λόγων ή με υπόμνημα, ΣΤΕ Ολ. 800/2015, ΣΤΕ 1894, 2014/2016, 892, 3888/2015, 1613, 2014, 2670/2014, 2410/2013, 598, 2472, 4667/2012 κ.ά.) να προβάλλονται ισχυρισμοί με τα περιεχόμενα της ανωτέρω παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 (ΣΤΕ 1873-5/2012 7μ., 294/2014 κ.ά.). Ειδικότερα, η αίτηση αναιρέσεως ασκείται πλέον παραδεκτώς μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με ειδικούς, αυτοτελείς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο ίδιο το εισαγωγικό δικόγραφο -ώστε να καθίσταται με τον τρόπο αυτό αποτελεσματικός ο επιδιωκόμενος άμεσος εντοπισμός των υποθέσεων που εμφανίζουν, κατά τον νόμο, αναιρετικό ενδιαφέρον- είτε ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας επί συγκεκριμένου νομικού ζητήματος, δηλαδή επί ζητήματος ερμηνείας διατάξεως νόμου ή γενικής αρχής του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, κρίσιμου για την επίλυση της ενώπιον του Δικαστηρίου αγομένης διαφοράς, είτε ότι οι κρίσεις της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης επί συγκεκριμένου νομικού ζητήματος, η επίλυση του

οποίου ήταν αναγκαία για τη διάγνωση της οικείας υποθέσεως, έρχονται σε αντίθεση προς παγιωμένη ή, πάντως, μη ανατράπείσα νομολογία επί του αυτού [και όχι απλώς παρομοίου (ΣτΕ 3964/2014 7μ., 4163/2012 7μ. κ.ά)] νομικού ζητήματος – και υπό τους αυτούς όρους αναγκαιότητας για την επίλυση των αντίστοιχων διαφορών (ΣτΕ 3967/2014, 1026/2014, 4222, 4043/2013, 4163/2012 7μ., 2177/2011 7μ., 2301/2011 7μ., 3971/2011) - του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου, ή, ελλείψει τέτοιας νομολογίας, προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Εφόσον δε με τους λόγους αναιρέσεως πλήττονται περισσότερες σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ή τίθενται πλείονα νομικά ζητήματα, ε αναιρεσείων βαρύνεται, επί ποινή ολικού ή μερικού απαραδέκτου του ενδίκου μέσου, να προβάλλει ειδικούς, αυτοτελείς και συγκεκριμένους, υπό την ανωτέρω έννοια, ισχυρισμούς για τη θεμελίωση του παραδεκτού της απήσεως αναιρέσεως για καθένα από τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως (ΣτΕ 1648/2014, 4547, 4155, 3998/2013 κ.ά.). Στην περίπτωση, εξέλλου, που ο αναιρεσείων επικαλείται αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης προς υφιστάμενη κατά τα ανωτέρω νομολογία, οι δικαστικές αποφάσεις των οποίων γίνεται επίκληση ως προς το ζήτημα της αντιθέσεως, πρέπει να προσκομίζονται από τον αναιρεσειόντα κατά την κατάθεση της αιτήσεως, εκτός αν πρόκειται για αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου, οπότε, κατ' εξαίρεση, αρκεί να προσδιορίζονται ειδικώς στο εισαγωγικό δικόγραφο κατά τρόπο του να επιτρέπει την εξατομίκευσή τους (ΣτΕ 130/2012 εν Συμβ., πρβλ. ΣτΕ 3475/2011 Ολομ.) και την, κατά τα προσκτεθέντα, σύνδεσή τους με το παραδεκτό της αιτήσεως, χωρίς να αρκεί προς τούτο μόνη η επίκληση αποφάσεων (του Σ.τ.Ε ή άλλων δικαστηρίων), η οποία γίνεται στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας για τη βασιμότητα των προβαλλομένων λογών αναιρέσεως (ΣτΕ 2176/2015, 945/2014 κ.ά.). Τέλος, δεν συνιστούν παραδεκτή, κατά τ' ανωτέρω, επίκληση νομικού ζητήματος ισχυρισμοί (περί ελλείψεως νομολογίας ή

αντιθέσεως σε νομολογία) οι οποίοι, περιοριζόμενοι σε ζητήματα αιτιολογίας συνδεόμενα με το πραγματικό της κρινόμενης υποθέσεως, δεν αναφέρονται στην ερμηνεία διατάξεως νόμου ή γενικής αρχής, η οποία (ερμηνεία), ανεξαρτήτως εάν διατυπώνεται στη μείζονα ή στην ελάσσονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ή των λοιπών αποφάσεων προς τις οποίες προβάλλεται ότι υφίσταται αντίθεση, είναι δεκτική γενικότερης εφαρμογής (ΣτΕ 736, 1676/2016, 3008, 3011/2013 κ.ά.).

6. Επειδή, η αναιρεσείουσα, της οποίας ο πληρεξούσιος δικηγόρος δήλωσε (μαζί με τον πληρεξούσο δικηγόρο της αναιρεσίβλητης Επιτροπής Ανταγωνισμού), σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 του Κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας (19/2013 απόφαση ΣτΕ σε Ολομέλεια και σε Συμβούλιο, Β' 2462/1-10-2013), ότι δεν επιθυμεί προφορική ανάπτυξη, με το από 13-10-2016 υπόμνημα το οποίο κατετέθη αυθημερόν, μέσα στη χορηγηθείσα από την Πρόεδρο προθεσμία, παραιτήθηκε από τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι το διοικητικό εφετείο δεν εξέτασε, άλλως σιωπηρώς απέρριψε την αυτιστώσα παράβαση ουσιαστού τύπου της διαδικασίας έλλειψη δημοσιότητας στις ακροάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά την ένδικη υπόθεση, ως εκ της εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του Κανονισμού Λειτουργίας της (8275/2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, Β' 1890), η οποία είναι ανίσχυρη ως αντικείμενη στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της φανεράς δράσης των συντεταγμένων οργάνων της πολιτείας και στη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Με τον τρόπο αυτό, όμως, δεν είναι παραδεκτή η παραίτηση από τον ανωτέρω λόγο, δεδομένου ότι δεν τηρήθηκαν τα οριζόμενα στο άρθρο 30 του π.δ. 18/1989 (ΣτΕ 1541/2016, 425/2012). Περαιτέρω, προς θεμελίωση του παραδεκτού του λόγου αυτού ενόψει της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, η αιτούσα

προβάλλει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση βρίσκεται σε αντίθεση με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας αναφορικά με την απαγορευμένη μυστικότητα των συνεδριάσεων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, επικαλείται δε την 19/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία, κατά τα υποστηριζόμενα από την αναιρεσείουσα, κρίθηκε ότι η αρχή της φανερής δράσης των συντεταγμένων οργάνων της πολιτείας, εφαρμοζόμενη στις συνταγματικά κατοχυρωμένες διοικητικές αρχές, επιβάλλει οι αποφάσεις αυτών περί επιβολής κυρώσεων να εκδίδονται ύστερα από δημόσια συνεδρίαση, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από διάταξη νόμου και υπό τις διαγραφόμενες σ' αυτήν (τη διάταξη) προϋποθέσεις. Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός είναι απορριπτέος προεχόντως για τον λόγο ότι η 19/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, της οποίας γίνεται επίκληση, αφορά σε όλως διάφορα ζητήματα (αναφορικά με τη χορήγηση επιδόματος τρίτου τέκνου). Ως εκ τούτου, ο ως άνω λόγος αναιρέσεως προβάλλεται απαραδέκτως.

7. Επειδή, προβάλλεται ότι το διοικητικό εφετείο δεν εξέτασε αυτεπαγγέλτως, κατ' άρθρο 79 παρ. 3 περ. α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), την αναρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να εκδώσει την ένδικη πράξη, καθώς δεν τήρησε την κατ' άρθρο 11 παρ. 4 του Κανονισμού 1/2003 υποχρέωση ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, άλλως, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της εν λόγω διάταξης εξέτασε και σιωπηρώς απέρριψε τον λόγο αυτό ακυρώσεως. Προς θεμελίωση του παραδεκτού του λόγου αναιρέσεως ενόψει της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, προβάλλεται ότι δεν υπάρχει νομολογία ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 11 παρ. 4 του Κανονισμού 1/2003. Ωστόσο, ούτε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει ερμηνεία ή μνεία του άρθρου 11 παρ. 4 του Κανονισμού 1/2003 ή σκέψη που να αναφέρεται στο ζήτημα της εφαρμογής του στην παρούσα υπόθεση ούτε ο ως άνω προβαλλόμενος λόγος αναφέρεται, κατά τρόπο αρκούντως ειδικό και οριομένον, σε

συναγόμενη από την αναιρεσιβαλλομένη ερμηνεία τέτοιου είδους, ενόψει αντιστοιχού ισχυρισμού της αναιρεσείουσας ενώπιον του δικάσαντος διοικητικού εφετείου, με τον οποίο να προβλήθηκε ότι το παραπάνω ζήτημα ετίθετο εν προκειμένω, δεδομένου άλλωστε ότι τέτοιο πραγματικό, περί μη ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συνεπώς, δεν προκύπτει ότι το εν λόγω ερμηνευτικό ζήτημα κρίθηκε (εμμέσως ή σιωπηρώς) με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και ο ως άνω λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος (πρβλ. ΣτΕ 3719/2015, εν συμβουλίω 73/2015, 2703/2014 κ.ά.).

8. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε ως αβάσιμος λόγος της προσφυγής ότι κατά παράβαση του νόμου (άρθρο 24 του ν. 703/1977), αλλά και των αρχών της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης, της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, του επίκαιρου της τιμωρητικής δράσης της διοίκησης, της ισότητας των διοικουμένων ως και των συναφών στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διενεργήθηκε αυτεπάγγελτη έρευνα ως προς το ζήτημα των αποκλειστικών διανομών που ξεκίνησε το έτος 2001 από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού και ολοκληρώθηκε, μετά την πάροδο οκτώ ετών, με την έκδοση της ένδικης 455/Υ/2009 πράξης. Τούτο δε με την εξής αιτιολογία: "Κατά πρώτο λόγο, διότι η προβλεπόμενη, από την παρ. 4 του άρθρου 24 του ν. 703/1977, οκτάμηνη προθεσμία για την έκδοση απόφασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού αφορά ρητά τη διερεύνηση καταγγελιών και σε καμία περίπτωση την αυτεπάγγελτη έρευνα από αυτήν (Επιτροπή) θεμάτων περί παραβάσεων ή μη της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Άλλωστε, η ως άνω προθεσμία, σε κάθε περίπτωση, αναφέρεται ενδεικτικά, χωρίς η υπέρβασή της να στοιχειοθετεί λόγο ακύρωσης των σχετικών διοικητικών πράξεων. Κατά δεύτερο λόγο στην κρινόμενη υπόθεση η αυτεπάγγελτη έρευνα των αποκλειστικών διανομών που είχαν συνάψει η [αναιρεσείουσα] εταιρεία και η ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ με εκδοτικές

επιχειρήσεις ανατέθηκε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού με την 342/Λ/2007 προδικαστική απόφαση της καθής Επιτροπής. Η τελευταία σε εκτέλεση αυτής απέστειλε σχετικά ερωτηματολόγια σε οκτώ (8) εταιρείες χονδρικού εμπορίου ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου και σε έντεκα (11) εκδοτικούς οίκους (εκ των οποίων τρεις (3) εδρεύουν στην αλλοδαπή) και τελικά συνέταξε και παρέδωσε αρμοδίως την 2343/7-4-2008 εισήγηση. Κατόπιν τούτου εκδόθηκε η [ένδικη πράξη] μετά από ακροαματική διαδικασία που άρχισε στις 26-2-2009 και ολοκληρώθηκε στις 10-4-2009, ενώ οι διασκέψεις για την έκδοσή της ξεκίνησαν 13-4-2009 και ολοκληρώθηκαν στις 23-7-2009. Ως εκ τούτου, λόγω της αποδεδειγμένης σοβαρότητας αλλά και της περιπλοκότητας της εν λόγω υποθέσεως το Δικαστήριο κρίνει εύλογο το χρονικό διάστημα (2007-2009) για τη διερεύνησή της και την έκδοση της σχετικής απόφασης". Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλομένη δεν έλαβε υπόψη ουσιώδεις ισχυρισμούς, άλλως πλημμελώς αιτιολόγησε την απόρριψη ισχυρισμών της προσφυγής περί μη εύλογης διάρκειας της διαδικασίας που οδήγησε στην επιβολή του ενδίκου προστίμου κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της δίκαιης δίκης, της αναλογικότητας, της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και του επίκαιρου της τιμωρητικής δράσης της διοίκησης. Ειδικότερα προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλομένη α) αρκестείσα σε κρίση ότι διετής περίοδος (2007-2009) καθυστέρησης στην έκδοση της απόφασης ήταν εύλογος χρόνος, δεν απήντησε ως προς την οκταετή διάρκεια της αυτεπάγγελτης έρευνας από την, κατά την αναιρεσεύουσα, έναρξη της αυτεπάγγελτης έρευνας (2001) έως την έκδοση της απόφασης (2009), β) δεν απήντησε στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού όφειλε να ζητήσει την τροποποίηση των επίμαχων όρων των συμβάσεων το συντομότερο από τότε που της δόθηκαν προς έλεγχο, κατά τα έτη 2002 και 2004, ώστε να μην «πολλαπλασιασθούν» η διάρκεια της παράβασης και το πρόστιμο, γ) ότι δεν προέβη σε ad hoc ανάλυση των περιστάσεων της υπόθεσης, ώστε να κρίνει το εύλογο ή μη του χρόνου, όπως απαιτείται

σε σειρά αποφάσεων του ΣΤΕ στις οποίες παραπέμπει. Αναφορικά με το παραδεκτό του λόγου αυτού ενόψει της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, προβάλλεται ότι «η σχετική νομολογία του [Συμβουλίου της Επικρατείας], ως προς τα ανωτέρω ζητήματα, όπου υφίσταται, δικαιώνει τις απόψεις [της αναιρεσείουσας]». Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός είναι απορριπτέος, διότι το μεν, κατά το μέρος που ο πιο πάνω λόγος αναφέρεται σε ζητήματα αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης συνδεόμενα με το πραγματικό της υπόθεσης, είναι अपαράδεκτος, το δε δεν προσδιορίζει, κατά τρόπο συγκεκριμένο, τα κρίσιμα νομικά ζητήματα ως προς τα οποία υφίσταται ή όχι νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ανακύπτει αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Από τις αποφάσεις δε, τις οποίες επικαλείται η αναιρεσείουσα στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας της προς επίρρωση της βασιμότητας του ανωτέρω υπό στοιχείο γ ισχυρισμού, πάντως οι μεν 2263/2004, 3757/2003, 1562/1997 αφορούν όλως διάφορα ζητήματα, οι δε 2657/2008, 1722/2004, 619/2001, 3159/2000, 1463/1999, 716/1998, 750/1997, 1563/1997, 2867/1995 έκριναν ζητήματα που αφορούσαν στη διάρκεια της διαδικασίας εκλογής μελών Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

9. Επειδή, περαιτέρω, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: «η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, εν προκειμένω, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού ενήργησε καθ' υπέρβαση των εντολών που της δόθηκαν βάσει της 342/Υ/2007 προδικαστικής απόφασης και ήταν η διερεύνηση των αποκλειστικών διανομών, τις οποίες είχαν συνάψει οι εταιρείες Ευσταθιάδης και ΑΠΟΛΛΩΝ με εκδοτικές επιχειρήσεις. Και τούτο διότι στο ερευνητικό της πεδίο συμπεριέλαβε και τις συμβάσεις κεντρικής διάθεσης με τους εκδοτικούς οίκους Μπουκουβάλα και Hillside Press, όπως προκύπτει άλλωστε από την κατάθεση του Γενικού Διευθυντή της προσφεύγουσας, ο οποίος βεβαίωσε ότι

απορρίφθηκε από την Hillside πρόταση για σύναψη σύμβασης αποκλειστικότητας. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος. Κατά πρώτο λόγο διότι ο τελευταίος εκδοτικός οίκος είχε μεν συνάψει συμφωνία κεντρικής διάθεσης των βιβλίων του με την προσφεύγουσα για τα έτη 2005-2006, αλλά κατά τον ίδιο χρόνο δεν είχε συνάψει έγγραφες συμφωνίες με λιανεμπόρους- βιβλιοπώλες ξενόγλωσσων βιβλίων και στην πράξη (de Facto) λειτούργησε ως αποκλειστικής διανομής λόγω των εμπορικών στρατηγικών που εφαρμόστηκαν από τις δύο επιχειρήσεις (όπως κατέθεσε άλλωστε κατά την ακροαματική διαδικασία ο μάρτυρας της Hillside). Κατά δεύτερο λόγο και η συμφωνία κεντρικής διάθεσης με τον εκδοτικό οίκο Μπουκουβάλα λειτούργησε με, κατ' εξοχήν, στοιχεία επίσης συμφωνίας αποκλειστικής διάθεσης, εφόσον ο τελευταίος χρησιμοποίησε το ευρύ και οργανωμένο δίκτυο διανομής της προσφεύγουσας για τη διακίνηση του κύριου όγκου των βιβλίων του, ενδεικτικά αναφέρεται ότι το έτος 2007 το % των πωλήσεών της πραγματοποιήθηκε από την προσφεύγουσα – διανομέα (βλ. σχετικό πίνακα στην εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού), γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από την κατάθεση της μάρτυρος του εν λόγω εκδοτικού οίκου ». Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ ως προς το τι συνιστά σύμβαση αποκλειστικής διανομής και με πλημμελή αιτιολογία η αναιρεσιβαλλομένη χαρακτήρισε τις συμβάσεις της αιτούσας με τις επιχειρήσεις Hillside και ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ ως αποκλειστικής διανομής, ενώ δεν περιείχαν όρους δηλωτικούς σύμπτωσης βούλησης των δύο μερών, προμηθευτή και διανομέα, για δέσμευση του προμηθευτή να προμηθεύει αποκλειστικά τον διανομια με τα προς διάθεση αγαθά, αλλά ήταν συμβάσεις κεντρικής διάθεσης, με περαιτέρω συνέπεια να απορρίψει τον λόγο της προσφυγής περί ανεπίτρεπτης διεύρυνσης από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού του αντικαμένου της έρευνας που είχε ορίσει

προδικαστική απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Αναφορικά με το παραδεκτό του λόγου ενόψει της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, προβάλλεται ότι «υπάρχει πλούσια νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε. ως προς την έννοια της σύμβασης αποκλειστικής διανομής, η οποία έννοια έχει περιεχόμενο αντίθετο με αυτό που υποστήριξε η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (βλ. μεταξύ άλλων τις αποφάσεις του [ΔΕΚ] στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 56/64 [...] και στην υπόθεση 56/65 [...])» καθώς και ότι δεν υφίσταται νομολογία αναφορικά με το ζήτημα της υπέρβασης εντολής. Οι ισχυρισμοί, όμως, αυτοί είναι απορριπτέοι, καθόσον το μὲν δεν προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο το κρίσιμο νομικό ζήτημα ως προς το οποίο ανακύπτει κατά την αναιρεσείουσα αντίθεση προς τις ανωτέρω αποφάσεις του ΔΕΚ, των οποίων γίνεται επίκληση εν γένει "ως προς την έννοια της σύμβασης αποκλειστικής διανομής", το δε, αναφορικά με το ζήτημα της υπέρβασης εντολής, δεν πρόκειται για ζήτημα αναγόμενο σε ερμηνεία κανόνα δικαίου αλλά για ζήτημα συνδεόμενο με το πραγματικό της υπόθεσης καθώς και συναπτόμενο άμεσα με την κρίση του διοικητικού εφετείου ως προς τον χαρακτήρα των συμβάσεων ως αποκλειστικής ή μη διανομής, εμπιπτουσών ή εξαιρουμένων, αντιστοίχως, της εντολής ελέγχου, η οποία, όπως, προαναφέρεται δεν πλήσσει παραδεκτώς. Συνεπώς, ο ως άνω λόγος προβάλλεται απαραδέκτως.

10. Επειδή, περαιτέρω, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κρίθηκε ότι από τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και 19 του Κανονισμού 1/2003 «προκύπτει ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια, στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων της, να κλητεύει οποιονδήποτε τρίτο κατά τη συζήτηση υπόθεσης, εφόσον θεωρεί ότι η εν λόγω κατάθεση θα συντελέσει στη διερεύνηση της εξεταζόμενης υπόθεσης, [...] ορθά ενώπιον της Ολομέλειας της Επιτροπής εξετάσθηκε ανωμοτί με την ιδιότητα του τρίτου και όχι του μάρτυρα ο

(βλ. σχετικά τα πρακτικά της 1539/2-4-2009 συνεδρίασής της), ο οποίος άλλωστε, κατά το διάστημα 2001-2005, συνεργάστηκε με την προσφεύγουσα εταιρεία στην από κοινού υλοποίηση κεντρικών διαθέσεων που είχε αναλάβει η τελευταία (βλ. σχετικά την εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού σελίδα 6 αυτής). Ως εκ τούτου, ορθά και αιτιολογημένα η καθ' ης Επιτροπή απέρριψε την ένσταση της προσφεύγουσας ως προς την εξέταση του λόγω του ότι αυτός στερείτο της απαιτούμενης αμεροληψίας και αντικειμενικότητας. Εξάλλου αλυσιτελώς προβάλλεται η ιδιότητα του ως χονδρεμπόρου – ανταγωνιστή με προφανές συμφέρον τόσο στην καταδίκη της όσο και στην απόσπαση πελατών της. Κατά πρώτο λόγο, διότι η ιδιότητα αυτού ως χονδρεμπόρου συντέλεσε, κατά κύριο λόγο, στην επιλογή της εξέτασής του ως τρίτου. Κατά δεύτερο λόγο, μόνη η αποστολή ενυπόγραφης επιστολής προς κοινούς πελάτες βιβλιοπωλές, με την οποία κατηγορούσε την προσφεύγουσα για εφαρμογή καταχρηστικών όρων συναλλαγής σε βάρος των βιβλιοπωλών, μη συνεπικουρούμενη από άλλα στοιχεία, δεν στοιχειοθετεί την επικαλούμενη μεροληψία για την ανωμοτί εξέτασή του». Με την κρινόμενη αίτηση πλήσσονται οι επιμέρους αιτιολογίες της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ως προς την αμεροληψία και αντικειμενικότητα του ανωτέρω και προβάλλεται κατ' επέκταση ότι η αναιρεσιβαλλόμενη πλημμελώς ερμήνευσε τον Κανονισμό Λειτουργίας της Ε.Α. αναφορικά με την ευχέρειά της προς επιλογή των μαρτύρων, η οποία ασκείται τηρουμένων των υπέρ του διωκομένου εγγυήσεων, και ότι ως προς το ζήτημα αυτό (της ευχέρειας της Ε.Α. προς επιλογή μαρτύρων) δεν υφίσταται νομολογία. Ανεξαρτήτως όμως της υιοθέτησης του τελευταίου αυτού ισχυρισμού, ο λόγος αυτός δεν αναφέρεται σε ζήτημα ερμηνείας κανόνα δικαίου αλλά σε ζητήματα αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ως προς την αντικειμενικότητα και αμεροληψία του συνδεδεμένα με το πραγματικό της υπόθεσης και, συνεπώς, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

11. Επειδή, η αναιρεσιβλομένη έκρινε ακόμη ότι «η [αναιρεσείουσα] συνήψε με τον εκδοτικό οίκο Μπουκουβάλα διαδοχικές συμβάσεις διανομής των βιβλίων του, κατά το χρονικό διάστημα 2003-2006, στις οποίες περιλαμβάνονταν ο συμβατικός όρος μη διάθεσης των βιβλίων της σε ομάδα πελατών (

), όρος ο οποίος είχε περιληφθεί άλλωστε και στην αντίστοιχη σύμβαση του έτους 2002 με εξαιρούμενη άλλη ομάδα πελατών [...], γεγονός που αναφέρεται στην εισήγηση (σελ. 56) της Γ.Δ.Α. και την οποία συνεκτίμησε η καθ' ης Επιτροπή για την έκδοση της [ένδικης] απόφασης, ως εκ τούτου [...] στοιχειοθετείται συμφωνία απαγόρευσης παθητικών πωλήσεων σε ομάδα πελατών με στόχο τον καταμερισμό της αγοράς, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977. Εξάλλου, αλυσιτελώς προβάλλεται από την [αναιρεσείουσα] ότι η εν λόγω απαγόρευση δεν εφαρμόστηκε και, ως εκ τούτου δεν αποδεικνύεται η απαιτούμενη σύμπτωση βουλήσεως, κατ' επίκληση αφενός των νόμιμα προσαχθέντων πολυάριθμων τιμολογίων πώλησης προς τους ανωτέρω πελάτες, αφετέρου όσων σχετικά αναφέρθηκαν, κατά την ακροαματική διαδικασία από τους μάρτυρες . Και

τούτο διότι για τη στοιχειοθέτηση της προπεριγραφόμενης παραβάσεως δεν είναι απαραίτητη η εφαρμογή στην πράξη του ανωτέρω ιδιαίτερης σοβαρότητας (hardcore restriction) περιορισμού του ανταγωνισμού [...]. Με τα δεδομένα αυτά, νόμιμα καταλογίστηκε σε βάρος της προσφεύγουσας με την προσβαλλόμενη απόφαση η ένδικη παράβαση μόνο του άρθρου 1 παρ. του ν. 703/1997, λόγω του μικρού μεριδίου του ως άνω εκδοτικού οίκου (περίπου %) καθώς και του μικρού συνολικού κύκλου εργασιών του». Περαιτέρω, δε, έκρινε ότι «όσον αφορά τη σύμβαση αποκλειστικής διανομής που συνήψε η [αναιρεσείουσα] με τον αλλοδαπό οίκο Pearson, κατά τη χρονική περίοδο 2003-2006, η οποία ανανεώθηκε την 1-2-2007 για τέσσερα (4) ακόμη χρόνια, το Δικαστήριο συνεκτιμώντας α) τους [...] συμβατικούς όρους 3.7 και 4.2 που

συνίστανται στην άμεση υποχρέωση ενημέρωσης του προμηθευτή για κάθε παραγγελία "εκτός της περιοχής" και την δέσμευση μη πώλησης προϊόντων εκτός περιοχής χωρίς προηγούμενη γραπτή συναίνεση, β) ότι [...] η άμεση ή έμμεση απαγόρευση των παθητικών (εξαγωγικών) πωλήσεων συνιστά εξ αντικειμένου (per se) απαγορευμένο περιορισμό (hardcore restriction), χωρίς να ερευνάται αν πράγματι επήλθε το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα στη σχετική αγορά και γ) το γεγονός ότι αυτή εφάρμοσε το συμβατικό όρο της ενημέρωσης όσον αφορά την εκτέλεση παραγγελιών εκτός της Ελληνικής Επικρατείας, ανεξαρτήτως της μικρής αξίας των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν (συγκεκριμένα μία πώληση αξίας ευρώ στην Γερμανία και άλλη μία στην Κύπρο αξίας περίπου Ευρώ), όπως επιβεβαιώθηκε, κατ' αρχάς, τόσο από τον με την ιδιότητα του διευθύνοντος συμβούλου της προσφεύγουσας όσο και τη μάρτυρα της Pearson ακόμη και στην περίπτωση που αυτή χαρακτηριστεί σύμβαση προσχώρησης, βάσει της μαρτυρικής κατάθεσης της τελευταίας, που δήλωσε ότι το σχέδιο της εν λόγω συμφωνίας "χρησιμοποιείται και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης", κρίνει ότι η εν λόγω απαγόρευση συνιστά ανεπίτρεπτο περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι με αυτήν επιδιώκεται η κατανομή των αγορών και ειδικότερα η παγίωση των εθνικών αγορών, με συνέπεια με αυτή (κάθετη σύμβαση) να παραβιάζεται τόσο το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 όσο και το άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ. Και τούτο καθόσον ο ανωτέρω αλλοδαπός οίκος συγκεντρώνει μερίδιο αγοράς %, βάσει των στοιχείων που προσκομίστηκαν από τον ίδιο για το έτος 2006 ενώπιον της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού, ενώ οι διαδοχικές αυτές κάθετες συμφωνίες καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικρατείας απορρίπτοντας ως αβάσιμους τους σχετικούς αντίθετους προβαλλόμενους από την [αναιρεσείουσα] ισχυρισμούς. Άλλωστε, σε κάθε περίπτωση, η γενικόλογη διατύπωση στο άρθρο 4.2 (σκέψη 13η) της απαγόρευσης των εξαγωγών "εντός του πλαισίου που ορίζεται από το εφαρμοστέο δίκαιο και

τους κανονισμούς αναφορικά με τις περιοριστικές πρακτικές”, δεν αίρει την παραβατικότητα της συγκεκριμένης προβλέψεως, καθόσον, αν δεν υπήρχε πρόθεση παρεμπόδισης, η επίδικη σύμβαση αποκλειστικής διανομής απλώς δεν θα αναφερόταν σε απανόρευση των εξαγωγών χωρίς προηγούμενη γραπτή συναίνεση του προμηθευτή, ούτε θα περιείχε χαρακτηρισμό αυτού του περιορισμού, απορρίπτοντας ως αβάσιμους τους αντίθετους προβαλλομένους με την ένδικη προσφυγή ισχυρισμούς». Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι κατ’ εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή του νόμου και χωρίς αιτιολογία κρίθηκε ότι υπήρχε σύμπτωση των δηλώσεων βουλήσεως της αιτούσας και των επιχειρήσεων PEARSON και ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ προς απαγόρευση παθητικών πωλήσεων κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ εν γένει (ως προς την PEARSON) και σε ομάδα πελατών (ως προς τη ΜΠΟΥΛΟΥΒΑΛΑ), ενώ οι επίμαχοι όροι είχαν, ενόψει του νομικού, οικονομικού και πραγματικού πλαισίου των ένδικων συμφωνιών, άλλο νόημα. Αναφορικά με το παραδεκτό του λόγου ενόψει της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, προβάλλεται ότι “δεν υπάρχει νομολογία του [ΣτΕ] ως προς το ζήτημα της ερμηνείας των δύο επίμαχων συμβάσεων υπό το πρίσμα [των ανωτέρω διατάξεων]” ενώ “υπάρχει πλούσια νομολογία του [ΔΕΕ] [γίνεται επίκληση των αποφάσεων του ΔΕΚ στις υποθέσεις C 2/01, 3/01 και 7/95] ως προς το ζήτημα της απαραίτητης σύμπτωσης βουλήσεων για τη στοιχειοθέτηση συμφωνίας αντίθετης [στις ανωτέρω διατάξεις]”. Ο λόγος, όμως, αυτός πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, διότι, όπως προβάλλεται, δεν αναφέρεται, και δη κατά τρόπο αρκούντως ειδικό και ορισμένο, σε εσφαλμένη ερμηνεία κανόνα δικαίου αλλά σε εσφαλμένη ερμηνεία όρου των ενδίκων συμβάσεων ενόψει των ισχυρισμών της προσφυγής περί των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης (ΣτΕ 1881/2014).

12. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Και ναι μεν με το από 8-10-2012 πρόσθετο

δικόγραφο προβάλλονται λόγοι αναρέσεως [α. συμπληρωματικά προς τους 4ο και 6ο λόγους αναρέσεως (βλ. αντιστοίχως σκέψεις 9 και 11), περί εσφαλμένης ερμηνείας των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 1 του Κανονισμού 2790/1999 και πλημμελούς εφαρμογής, άλλως πλημμελούς αιτιολογίας ως προς το τι συνιστά σύμβαση αποκλειστικής διανομής, έννοια την οποία, κατά την αναιρεσείουσα, η αναιρεσιβαλλομένη συγχέει με εκείνη της αποκλειστικής διάθεσης, και ως προς την υπέρβαση της εντολής έρευνας της Ε.Α., β. περί εσφαλμένης ερμηνείας και πλημμελούς εφαρμογής των ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ, παράβασης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας και πλημμελούς αιτιολογίας αναφορικά με την επιβολή προστίμου στην αναιρεσείουσα ως προς τη σύμβασή της με την PEARSON], με τους οποίους και για τιθέμενα με αυτούς ζητήματα η αναιρεσείουσα επικαλείται, με το ίδιο αυτό δικόγραφο, έλλειψη νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ή αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης προς μνημονευόμενες αποφάσεις του ΔΕΕ. Ανεξαρτήτως, όμως, του περιεχομένου των ως άνω πρόσθετων λόγων σε σχέση με τις τασσόμενες από τις ανωτέρω διατάξεις δικονομικές προϋποθέσεις παραδεκτού της αιτήσεως αναρέσεως, πάντως, το κατά τα προεκτεθέντα απαράδεκτο του εισαγωγικού δικογράφου της κρινόμενης αίτησης δεν μπορεί να καλυφθεί με το δικόγραφο πρόσθετων λόγων (βλ. ΣτΕ 849, 3888/2015, 1613, 2014, 2670/2014, 2472/2012, 698/2012 7μ. κ.ά.).

Δια ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στην αναιρεσείουσα τη δικαστική δαπάνη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία ανέρχεται σε τετρακόσια εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Οκτωβρίου 2016 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 1ης

Αριθμός 296/2017

-17-

Φεβρουαρίου 2017.

Η Πρόεδρος του Β' Τμήματος

Η Γραμματέας

Ε. Σάρπ

Α. Ζυγούρη

